

УДК 378.147:640.41.(477) (045)

А. Г. ЗАХАРІНА

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ДО АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглянуто особливості підготовки аніматорів до діяльності в закладах оздоровлення та відпочинку. Виявлено, що анімаційна діяльність є специфічним туристичним продуктом і необхідним елементом туристських програм, являє собою самостійний напрям у рекреаційно-оздоровчій сфері. Зазначено, що анімаційні програми включають у себе спортивні змагання, спортивні шоу, танцювальні вечори, карнавали та театралізовані вистави, що сприяють відновленню соматичного здоров'я й забезпечують підтримку рівня фізичного розвитку та відновлення загального душевного комфорту. Наведено необхідні професійно орієнтовані вміння й навички майбутніх фахівців з туризму.

Ключові слова: туризм, анімаційна діяльність, анімаційні програми, рекреація, фахівець з туризму.

Останнім часом велику увагу у сфері туризму приділяють анімаційній діяльності. Практика туристської анімаційної діяльності, сутність якої полягає в отриманні нової інформації про предмети, явища, закріплення нових знань про навколишній світ, в інтелектуальному, фізичному, емоційному та духовному самовдосконаленні, додає великої значущості залученню до дійства, надаючи реальну можливість активізації творчого потенціалу особистості. Тому туристська анімаційна діяльність являє собою самостійний напрям у рекреаційно-оздоровчій сфері.

На сьогодні у сфері туризму сформувався новий напрям – туристська анімація, яка стала специфічним туристичним продуктом і необхідним елементом туристських програм. Фахівці туристської анімації розробляють анімаційні програми, що включають туристів у дію і забезпечують активне, цікаве, різноманітне, естетично-організоване туристичне дозвілля. Анімація “пожвавлює” туристичний об’єкт, збагачує емоційними враженнями, що сприяє повноцінній рекреації та оздоровленню.

У зв’язку із цим зростає потреба у фахівцях, підготовлених до розробки, планування та здійснення туристичного дозвілля, що визначає необхідність професійної підготовки фахівців з туризму до здійснення анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері, яка в процесі професійного становлення сприяла би естетичному розвитку особистості студента й безпосередньо впливала на його професійну діяльність.

Анімаційна діяльність є результатом культурно-дозвільних новацій, які здійснюються під впливом змін соціально-економічних умов ринку професійної діяльності. Головними завданнями анімаційної діяльності готельно-туристських комплексів є залучення потенційних клієнтів і тим самим охоплення найбільшого сегмента ринку.

Однак це потребує цілеспрямованого дослідження готовності фахівців з туризму до здійснення анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

Метою статті є визначення та аналіз професійної підготовки майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

Як зазначає Є. Б. Мамбеков, анімаційна діяльність у структурі готельного відпочинку здійснюється між аніматором і відпочивальниками через спілкування й взаємодію за допомогою інтерактивних заходів і шоу-програм та є найсильнішим психологічним регулятором соціальних відносин між ними [9, с. 11]. Таке визначення в цілому справедливо відображає специфіку анімаційної діяльності, яка виявляється на організаційному, діяльнісному й технологічному (методичному) рівнях. Крім того, поняття “анімаційна діяльність” має деяку подвійність і може розглядатися з різних позицій.

На думку А. Б. Вороніної, з одного боку, анімаційна діяльність – це діяльність, спрямована на задоволення релаксаційно-оздоровчих, культурно-освітніх, культурно-творчих потреб та інтересів людини за допомогою спільного специфічного процесу взаємодії між ним і фахівцем у сфері анімації [3, с. 51]. З іншого боку, анімаційна діяльність – це діяльність з розробки, організації та проведення спеціальних програм проведення вільного часу.

У працях А. І. Лучанкіна, А. А. Сняцького анімаційну діяльність визначено як особливий вид соціально-культурної діяльності громадських груп та окремих індивідів, заснованих на сучасних технологіях (соціально-педагогічних, психологічних, культурно-творчих), що забезпечують подолання соціального й культурного відчуження [8, с. 135]. Автори пропонують визначення анімаційної діяльності як спеціально організованої діяльності з культурно-дозвілєвої роботи з дітьми, підлітками та молоддю, з виховання засобами культури, мистецтва й спілкування, що спеціалізується на технологіях дозвілєвої педагогіки.

У дослідженнях Л. В. Курило, Є. М. Прієзжева, Б. Стойковича анімаційну діяльність визначено як якісну характеристику способу людської діяльності, яка перетворює його на засіб розкриття та реалізації сутнісних сил людини [7; 12; 6].

На думку І. І. Шульги, анімаційна діяльність спрямована на активне сприяння гармонійному розвитку особистості людини, на формування мотивації до різних способів самодіяльності, включаючи пошук нових форм вільного творчого проведення часу [13, с. 134]. Науковець визначає анімаційну діяльність як багатовимірну й багатопланову діяльність, яка передбачає сукупність різних видів і форм взаємодії педагога та вихованців у дозвілній сфері [13, с. 134].

Анімаційна діяльність, як вказує М. С. Петрова, може бути засобом формування здатності особистості до перетворення навколишньої дійсності в процесі планомірного створення умов для її відносно цілеспрямованого саморозвитку як суб'єкта соціальних відносин [11, с. 29].

Анімаційна діяльність – це сукупність соціально значущих дій особистості, спрямованих на інтенсивне усвідомлення її взаємодії з навколишнім середовищем і освоєння соціокультурних цінностей, у процесі задоволення релаксаційно-відновлювальних, культурно-освітніх та культурно-творчих потреб та інтересів.

Є. М. Прієзжева розглядає соціально-педагогічні функції анімаційної діяльності, які тлумачить як виробництво, накопичення й зберігання нових знань, норм, цінностей, орієнтації та значень; відтворення духовного процесу через підтримку його наступності; комунікативне забезпечення знакового взаємодії між суб'єктами діяльності, їх диференціацію і єдність; створення соціалізованої структури відносин, опосередкованих культурними компонентами [12, с. 12].

Сутність анімаційної діяльності може бути представлена в способах реальних дій, певних типах і видах взаємодії, яка має добровільний та виборчий характер. А. В. Мудрик підкреслює, що взаємодія будується на потребі в спілкуванні як складного структурного утворення [10, с. 76].

З наведеного, очевидно, що одне й те саме поняття визначає різні види анімаційної діяльності. Для цілей нашого дослідження найбільший інтерес становить поняття анімаційної діяльності стосовно рекреаційно-оздоровчої сфери.

І. І. Шульга називає основні сучасні напрями анімаційної діяльності: рекреаційна, педагогічна, соціально-культурною та музейна [13, с. 135].

Анімаційна діяльність у туризмі, як зазначає М. С. Петрова, має свою специфіку й виконує ряд завдань оздоровчого, розважального, пізнавального та релаксаційного характеру [11, с. 38]. Анімаційна діяльність у туризмі – це діяльність з розробки та представлення спеціальних програм проведення вільного часу під час туристських поїздок і подорожей.

Під анімаційною програмою І. І. Булигіна має на увазі об'єднаний спільною метою або задумом план проведення туристських, фізкультурно-оздоровчих, культурно-масових, пізнавальних і аматорських занять [1, с. 9].

Анімаційні програми включають у себе спортивні змагання, спортивні шоу, танцювальні вечори, карнавали та театралізовані вистави. Реалізація анімаційних програм, як зазначає Л. В. Курило, відбувається в умовах готельного відпочинку, за яких відпочивальники ефективно використовують свій вільний час, що передбачає фізичне й психоемоційне відновлення та їх соціальну й творчу активність у зазначеній сфері [7, с. 135].

Як стверджує І. І. Булигіна, анімаційний захід є складовою анімаційної програми [1, с. 11]. Наприклад, якщо ми складаємо анімаційну програму на день, то вона включає кілька анімаційних заходів: спортивні змагання, вечірню розважальну програму, ігри на пляжі тощо. Таким чином, анімаційні програми створюються аніматорами для розважання гостей, відновлення (рекреації) їх здоров'я.

Процес сприйняття запропонованих анімаційних програм залежить від багатьох факторів: віку учасників або глядачів; рівня освіченості; етнічної належності; настрою на момент реалізації цієї програми.

У сучасній анімаційній практиці, як зазначає Т. В. Дедуріна, використовуються такі типи анімаційних програм [5, с. 41]:

- ігрові, які засновані на провідному організаційному методі гри;
- конкурсно-ігрові та конкурсно-видовищні, в яких провідною типологічною ознакою є метод змагання;
- фольклорні та видовищно-театралізовані, в основі організації яких лежить метод театралізації;
- художньо-публіцистичні, основним організаційним методом яких є метод ілюстрації;
- танцювально-розважальні, засновані на методі ритмічного руху;
- спортивно-оздоровчі, в основі технологічної організації яких лежить метод фізичної релаксації та рекреації.

У свою чергу, анімаційні програми з обслуговування туристів, на думку Т. І. Гальперіної, охоплюють широкий спектр рекреаційних і педагогічних функцій, що сприяють відновленню соматичного здоров'я, що забезпечують підтримку рівня фізичного розвитку та відновлення загального душевного комфорту (психічного здоров'я), що сприяє зміцненню морального здоров'я, пов'язаного з адекватними поведінковими реакціями [4, с. 39].

Студенти Класичного приватного університету напряму підготовки "Туризм" на практичних заняттях з навчальної дисципліни "Організація анімаційної діяльності", яка вивчається в шостому семестрі, розробляють анімаційні програми та впроваджують їх на різних рівнях. Залежно від завдань, студенти займаються різними видами діяльності: спочатку вони лише є глядачами та учасниками анімаційного процесу, потім вони вже є помічниками організаторів анімаційних програм.

Студенти, розробляючи та готуючись до проведення тієї або іншої анімаційної програми, дотримуються декількох етапів.

Перший етап – підготовчий, що включає: аналіз запропонованих анімаційних програм; визначення цілей і завдань; вибір місць та часу проведення програми; проектування анімаційної програми з урахуванням вікових, етнічних і інших особливостей споживачів цієї послуги; створення або добір сценаріїв анімаційних заходів, включених до програми; складання кошторису витрат на проведення програми; добір творчих колективів і розподіл обов'язків усередині анімаційних команд; технічну підготовку (добір матеріальних посібників, закупівлю інвентарю, виготовлення декорацій, костюмів, реквізиту тощо); проведення репетицій, навчання правил ігор; проведення рекламної кампанії намічених анімаційних заходів.

Другий етап – початковий, протягом якого: туристи, гості готелю інформуються про наявність і зміст анімаційної програми для різних груп та категорій туристів; з гістьми встановлюється контакт, проводиться запис на різні анімаційні програми й збір заявок.

Третій етап – змістовний, етап проведення анімаційної програми. Це відповідальна робота для всіх учасників: необхідно по'єднати зусилля всіх задіяних аніматорів і вирішити поставлені завдання.

Четвертий етап – заключний, у ході якого відбувається підбиття підсумків: нагородження учасників і прощання з гістьми; аналіз проведеної програми; анкетування споживачів з наступним аналізом; робота над удосконаленням програми.

При закінченні вивчення дисципліни студенти самостійно організують анімаційні програми різного ступеня складності й реалізують свої інноваційні розробки та сценарії.

До професійно орієнтованих умінь і навичок студентів, як зазначає А. В. Віндюк, достатніх для конкурентної й мобільної діяльності в індустрії гостинності, віднесено вміння та навички: виконувати функції менеджера служби управління номерним фондом, служби прийому й розміщення, служби відділу бронювання, конференц-сервісу, комерційної та адміністративної служби; порт'є; організатора анімаційної діяльності; досліджувати попит потенційних споживачів готельно-курортних послуг; аналізувати рекреаційні можливості підприємства щодо надання різних видів послуг гостинності, туристські можливості країн світу щодо надання різних видів готельно-курортних послуг та нормативно-правові акти щодо регламентації надання цих послуг; визначати стратегію розвитку готельно-курортного підприємства [2, с. 177].

Анімаційна діяльність у туризмі, високоякісні анімаційні програми є багатофункціональним проектом для передачі соціальної, культурної інформації, сприяють збереженню естетико-культурних цінностей, накопиченню інформації та набуттю естетичного досвіду.

Висновки. Таким чином, теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з туризму свідчить про необхідність оновлення та перебудови змісту навчальних дисциплін для озброєння студентів системою форм, методів і принципів у вирішенні різноманітних психолого-педагогічних завдань для здійснення анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

Список використаної літератури

1. Булыгина И. И. Методические основы профессиональной подготовки организаторов туристской анимации : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / И. И. Булыгина. – Москва, 1999. – 18 с.
2. Віндюк А. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців з готельно-курортної справи в умовах ступеневої освіти: теорія та методика : монографія / А. В. Віндюк. – Запоріжжя : КПУ, 2011. – 424 с.
3. Воронина А. Б. Анимация, анимационная деятельность: сущность понятий / А. Б. Воронина // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – 2012. – Т. 25 (64). – № 3. – С. 49–55.
4. Гальперина Т. И. Содержание и методика анимационной подготовки студентов туристского вуза : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Татьяна Ивановна Гальперина. – Сходня, 2004. – 185 с.
5. Дедурина Т. В. Познавательный аспект туристской анимации / Т. В. Дедурина // Развитие познавательной активности и самостоятельности студентов в образовательном процессе (на основе профессиональных компетенций) : сб. науч. ст. / под общ. ред. А. Г. Казаковой. – Москва : МГУКИ, 2008. – Вып. 3. – С. 40–44.

6. Драгичевич-Шешич М. Культура: менеджмент, анимация, маркетинг / М. Драгичевич-Шешич, Б. Стойкович ; пер. с сербохорв. ; Новосиб. отд. Союза театральных деятелей России. При содействии Новосиб. отд. Института "Открытое общество". – Новосибирск : Тигра, 2000. – 227 с.
7. Курило Л. В. Теория и практика анимации : учеб. пособ. / Л. В. Курило. – Москва : Советский спорт, 2006. – Ч. 1. Теоретические основы туристской анимации. – 195 с.
8. Лучанкин А. И. Социально-клубная работа с молодежью: проблемы и подходы : монография / А. И. Лучанкин, А. А. Сняцкий ; Рос. акад. наук. Урал. отд.-ние. Ин-т философии и права ; Ин-т культур.-образоват. технологий. – 3-е изд. – Екатеринбург, 1997. – 396 с.
9. Мамбеков Е. Б. Организация досуга во Франции: Анимационная модель : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Е. Б. Мамбеков ; Гос. ин-т культуры. – Санкт-Петербург, 1992. – 16 с.
10. Мудрик А. В. Социальная педагогика : учебник для студентов педагогических вузов / А. В. Мудрик ; под ред. В. А. Сластенина. – Москва, 1999. – 184 с.
11. Петрова М. С. Анимационная деятельность как средство социального воспитания студентов вуза : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Мария Сергеевна Петрова. – Кострома, 2007. – 187 с.
12. Приезжева Е. М. Педагогические условия подготовки студентов к анимационной деятельности в процессе профессионального туристского образования : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Елизавета Михайловна Приезжева. – Москва, 2000. – 20 с.
13. Шульга И. И. Педагогическая анимация в практике социального воспитания за рубежом / И. И. Шульга // Школьные технологии. – 2008. – № 3. – С. 134–136.

Статья надійшла до редакції 01.02.2015.

Захарина А. Г. Подготовка будущих специалистов по туризму к анимационной деятельности: теоретический аспект

В статье рассмотрены особенности подготовки аниматоров к деятельности в учреждениях оздоровления и отдыха. Установлено, что анимационная деятельность является специфическим туристическим продуктом и необходимым элементом туристских программ, представляет собой самостоятельное направление в рекреационно-оздоровительной сфере. Отмечается, что анимационные программы включают в себя спортивные соревнования, спортивные шоу, танцевальные вечера, карнавалы и театрализованные представления, способствующие восстановлению соматического здоровья и обеспечивающие поддержание уровня физического развития и восстановления общего душевного комфорта. Приведены необходимые профессионально ориентированные умения и навыки будущих специалистов по туризму.

Ключевые слова: туризм, анимационная деятельность, анимационные программы, рекреация, специалист по туризму.

Zakharina A. Preparation of the Future Specialists in Tourism to the Animation Activities: Theoretical Aspect

The article considers the peculiarities of animators to activities in institutions of rehabilitation and recreation. As has been noted, the animation activity is the specific tourist product and is necessary element of the tourist programs and shows an independent direction in the field of recreational-health area.

The main directions of contemporary animation activities are presented as recreational, educational, social, cultural and museum animation.

One must admit that animation programs will include sporting events, sports competitions, dance evenings, carnivals and theater performances that contribute to the restoration of physical health and provide support for the development of physical and mental recovery.

In current animation practice, the following types of animation programs are used: game, based on key organizational methods of play; competitive and competitive games and entertainment, where the leading sign typological method acting competition; folklore and theatrical spectacle based organization based on the method of dramatization; artistically-publicism mainly organized by method of illustrations; dance and entertainment based on the method of rhythmic movement; sport and health, based on technology which is the method of physical relaxation and recreation.

Altogether the necessary professional oriented skills and abilities of future specialists in tourism are suggested in the article.

Key words: *tourism, animation activities, animation programs, recreation, tourism specialist.*